

VÄRMLANDS RUSTHÅLLAREFÖRENING

Styrelsens berättelse över 1940 års
verksamhet.

Frivilligrörelsen.

Finland har alltid varit en av den europeiska kulturkretsens förposter mot öster. Den långvariga spänningen mellan Finland och dess östliga granne övergick i november 1939 till öppet krig. I 100 dagar kämpade landet sin hårda kamp för frihet och självständighet. För vida kretsar inom vårt svenska folk stod det från början klart, att kampen gällde icke endast Finlands, utan hela Nordens frihet. Då vårt land ej ansågs hava möjlighet att med sin krigsmakt ingripa i striden, strömmade frivilliga till och Svenska Frivilligkåren uppsattes.

Rusthållen.

För att underlätta frivilligkårens rekrytering togs i Östgötland initiativet till bildandet av s.k. rusthållareföreningar, vilka skulle hava till uppgift att undanröjda de hinder av ekonomisk art, som ofta gjorde det svårt, särskilt för män med försörjningsskyldighet mot anhöriga, att taga det avgörande steget. Exemplet följdes i flere landskap. Såsom den andra föreningen i ordningen bildades "Värmlands Rusthållareförening för Finlandskämpar" vid ett talrikt besökt möte på Rådhusalen i Karlstad den 27 januari 1940.

Stadgar och
arbetsutskott.

Vid detta konstituerande möte antogs stadgar för föreningen. Till ordförande för tiden till årsmötet 1941 valdes majoren Svante Pålson, varjämte för samma tid utsågs en styrelse på 42 personer. För handhavandet av det löpande arbetet utsåg styrelsen i sin ordning ett arbetsutskott, bestående av major Pålson, ordförande, ingenjören Olof Rundberg, vice ordförande, hypoteksombudsmannen Harry Almquist, sekreterare, hypotekskamreraren Gustaf Nordström, kassaförvaltare, jägmästaren Eric Darle, redaktören Axel Bråland och agronomen Ove Jensen.

Medlemsvärv-
ningen.

Arbetsutskottet igångsatte omedelbart medlemsvärvningen och upplade därvid en relativt stor organisation för att från början få verksamheten lagd på en bred bas. Det visade sig också att detta arbete motsvarades av ett stort intresse hos

länets innebyggare. Antalet medlemmar i föreningen har under 1940 uppgått till icke mindre än 11.046, v. Ständiga medlemmar - till ett antal av 249 - hava erlagt engångsavgift på minst 100 kronor. Övriga medlemmar förbundo sig att månatligen till 1940 års utgång erlægga minst 2 kronor. Särskilt bör framhållas det stora intresse för saken, som kom till synes bland jordbrukarne och fabriksarbetarne inom länet. Bland jordbrukarne organiserades arbetet med tillhjälp av dessas ekonomiska organisationer och inom flere industrier nedlades ett förtjänstfullt arbete av fackföreningsfolk.

"Värmlands Frikår".

För att påskynda frivilligrörelsen inom länet tog arbetsutskottet redan i februari initiativet till uppsättande av "Värmlands Frikår". Det sattes därvid som första mål att uppnå en styrka på 1000 man. Vid sammanträde den 6 mars 1940 med föreningens styrelse och andra för saken intresserade personer fastslogs, att stort intresse för saken förefanns inom länet. Ekonomisk kalkyl uppgjordes och löneförmånerna för kåren fastställdes. Länet indelades i åtta områden och organisationschefer för dessa utsågos. Cirka 12.000 försändelser med upprop om bildande av Värmlands Frikår, cirkulärskrivelser från redan avresta frivilliga, uppgifter om löneförmåner m.m. lågo färdiga att postas till värmländske män i värnpliktsåldern, då underrättelsen ingick om stilleståndet den 13 mars. Trots att organisationsarbetet för frikåren alltså ej hann att komma till sin fulla rätt, hade vid fredslutet inkommit anmälningar, tillräckliga för både befäl och manskap till det första kompaniet.

Nya uppgifter.

Till följd av fredsslutet måste icke endast värvingen till Värmlands Frikår inställas - rusthållareföreningens egen verksamhet kom i ett helt nytt läge. Inom arbetsutskottet rådde emellertid full enighet därom, att föreningen icke borde upplösas, trots att det ändamål för vilket föreningen bildats icke längre var aktuellt. Det ansågs fast mer att det låg i föreningens natur att på olika framkomliga vägar arbeta för det stora målet: Nordens frihet och Nordens enhet.

Stadgeändring.

Emellertid blev det nödvändigt att föreningens stadgar ändrades. Vid extra sammanträde med föreningen den 7 juni 1940 beslöts, att föreningens verksamhet - i olikhet med de flesta

liknande föreningar - skulle fortsättas och utvidgas enligt arbetsutskottets tanke. Stadgarne ändrades så att föreningen härnäst skulle hava till uppgift att - förutom den hjälp till Finland som fortfarande kan ifrågakomma - stödja hemvärdet eller annan frivillig försvarsverksamhet i Värmlands län. I samband härmed skulle föreningens namn ändras till "Värmlands Rusthållareförening". Denna stadgeändring skall, för att bliva gällande, konfirmeras vid årsmötet 1941.

Friskrivning från
medlemsförbindel-
ser.

I början av maj 1940 hade i medlemsavgifter inlutit över 90.000 kronor. Redan detta belopp var fullt tillräckligt för fullgörande av föreningens skyldigheter mot Finlandsvilliga från Värmlands län eller deras anhöriga. Vid sådant förhållande och med hänsyn till det ändrade läge för vårt eget land, som inträtt efter den 9 april 1940, ansåg arbetsutskottet olämpligt att påfordra fortsatt inbetalning av månatliga avgifter enligt avlämnade förbindelser. Vid sammanträde den 9 maj beslöt arbetsutskottet att i pressen och genom cirkulärskrivelser underätta föreningens medlemmar, att det överlämnades åt dem själva att avgöra, huruvida de borde fortsätta med avgifternas erläggande efter den 1 maj. Samtidigt meddelades att förslag förelåg att utvidga föreningens verksamhet att även omfatta understödande av frivillig försvarsverksamhet inom Värmlands län. Arbetsutskottet kan med glädje konstatera, att ett betydande antal medlemmar föredroge att fullgöra de tecknade förbindelserna till årets slut.

De stupade.

Tre värmländske ynglingar hava offrat sina liv för Nordens frihet.

I striderna vid Märkjärvi stupade fänriken Torbjörn Öjstad, son till provinsialläkaren Ernst Eriksson, Lycksele, vilken härstammar från Skillingmark. Vid begravningen i Skillingmarks kyrka nedlades en krans från föreningen.

Under den ryska artillerielden på Sallafronten omedelbart före stilleståndets inträde den 13 mars kl. 12 stupade frivillige Bernt Andersson från Grums. Vid begravningen på Grums kyrkogård nedlades en krans från Värmlands Rusthållareförening. Å graven lär en vård komma att resas av den stupades arbetskamrater.

Frivillige Pål Pålsson från Rottneros deltog i finska kriget och kämpade vid Märkäjärvi. Han deltog därefter i norr-männens strider i Österdalen, Gudbrandsdalen och Nordnorge och mötte sitt öde vid Næverfjeld å Narviksfronten. Rusthållareföreningen har rest en sten till den stupades minne.

Underhåll.

Ovannämnde Bernt Anderssons moder har beviljats ett understöd på 1.000 kronor. Genom rusthållareföreningens försorg hade för Andersson, liksom för övriga frivilliga, som anställets genom frivilligbyråerna i Värmland, tagits en livförsäkring på 1.000 kronor.

Såvitt känt är har ingen frivillig från Värmland blivit invalid i kriget. Genom frivilligbyråerna i Värmland hade intill den 13 mars genom kontrakt anställets 150 frivilliga. I understöd till dessa eller deras familjemedlemmar har under året utbetalats 30.062:76 kronor.

Hemvärdnet.

Anskaffande av vapen och uniformer till hemvärdnet är uteslutande en statens angelägenhet. Emellertid har från flera håll framhållits behovet av frivilliga bidrag dels till komplettering av den enskilda utrustningen för hemvärnsmän som därav äro i behov och dels till ammunition för övningskjutning. Arbetsutskottet har därför ansett sig böra för detta ändamål anslå 8.360 kronor, vilket belopp ställts till vederbörande krets-befälhavares förfogande mot redovisningskyldighet.

Försvarslånet.

Redan vid uppläggandet av det första försvarslånet tecknades för rusthållareförening 60.000 kronor. Senare ha ytterligare 40.000 kronor av föreningens tillgängliga medel placerats i försvarslåneobligationer.

Ekonomisk redogörelse

Beträffande inkomster och utgifter i övrigt under år 1940 samt föreningens ställning vid årets slut hänvisas till följande utdrag av räkenskaperna:

Inkomster:

Medlemsavgifter	Kr. 152.721:72	
Försålda rusthållare-märken	" 730:--	
Diverse bidrag	" <u>917:42</u>	Kr. 154.369:14
Räntor	" <u>2.480:75</u>	
		Kr. 156.849:89

Utgifter:

Understöd åt frivilliga
och deras familjer . . . . . Kr. 30.062:76

Anslag till modern åt
en stupad frivillig " 500:-- ..

Anslag till hemvärn och
skytte " 8.560:--

Minnessten " 485:--

Omkostnader:

Porto . . . . . Kr. 454:80

Blanketter och
trycksaker " 1.105:88

Skrivbiträde " 595:--

Diverse " 346:56 2.502:24 Kr. 42.110:--

Behållning till 1941:

Nom. Kr. 100.000 Statens 4 %
Försvarslån av 1940 Kr.100.000:--

upplupen ränta därå " 655:56

Kr.100.655:56

Innestående i

banker Kr. 13.683:47

Kassa " 400:86 " 114.739:89

Kr.156.849:89

Årsavgift för
1941.

Årsmötet har att bestämma huruvida och i så fall med vilket belopp årsavgift skall erläggas för år 1941. Det måste anses önskvärt att främdeles inom föreningen finnes ett stort antal ledamöter. Tidsförhållandena kunna snart nog bliva sådana, att en liknande uttaxering blir önskvärd som den under 1940 organiserade. För innevarande år föreslår styrelsen emellertid att årsavgiften bestämmas till 2 kronor.

Krigsfadderskap
för finska pojkar.

Styrelsen anser alltjämt, att det är en för rusthållareföreningen angelägen uppgift att arbeta för stärkandet av den svensk - finska gemenskapen. Såsom ett led i detta arbete föreslår styrelsen att föreningen för en tid av tre år skall garantera underhåll och uppfostran för 50 finska pojkar, vilkas fäder stupat eller blivit invalider i kriget. Det är arbetsutskottets förhoppning att erforderliga medel skola kunna

erhållas genom förbindelser från enskilda eller sammanslutningar.

Karlstad den 15 februari 1941.

för Värmlands Rusthållareförenings styrelse,
dess arbetsutskott:

Svante Pählson

Svante Pählson

Olöf Rundberg

Olöf Rundberg

Eric Darle

Eric Darle

Axel Bråland

Axel Bråland

Ove Jensen

Ove Jensen

Gustaf Nordström

Gustaf Nordström

Harry Almquist

Harry Almquist